

Pedohigijena – higijena tla

Održavanje pedohigijene, odnosno higijene tla i zemljišta, predstavlja imperativ uzgoju zdrave i kvalitetne hrane uz adekvatno očuvanje prirodnog okoliša. Budući da su ova dva uvjeta neodvojiva (zdrava prehrana i zaštita životnog okoliša), treba ih promatrati kao jednu cjelinu i tako se prema njima odnositi. „Opterećenost“ tla se u prvom redu odnosi na mehanizaciju, mineralna gnojiva, kontaminaciju tla teškim metalima, radionuklidima i pesticidima, navodnjavanje, a indirektno i aeroonečišćenjima.

Pedohigijena je znanstvena disciplina novijeg datuma, koja je nastala kao posljedica, odnosno kao reakcija na suvremeni pristup uzgoju poljoprivrednih biljaka, a prvenstveno kao reakcija na primjenu kemijskih zaštitnih sredstava. No, pedohigijena se, pored kemijskih sredstava, bavi proučavanjem daleko šireg aspekta negativnih utjecaja na poljoprivrednu proizvodnju. Neki od najznačajnijih aspekata, bez kojih se današnja suvremena poljoprivredna proizvodnja ne može zamisliti su: mehanizacija, kemizacija, navodnjavanje i dr. Također, i neki tehnološki aspekti, kao što je npr. plodored, čijim se odbacivanjem ili nepravilnom primjenom mogu značajno pogoršati uvjeti biljne proizvodnje. Tako u ovom slučaju plodoredi imaju vrlo značajnu fitosanitarnu ulogu u suzbijanju štetočina, korova i bolesti, odnosno imaju vrlo važnu ulogu u higijeni tla. Od trenutka jačeg uvođenja kemijskih sredstava (zaštitna sredstva i mineralna gnojiva) u poljoprivrednu proizvodnju (sredinom prošlog stoljeća), dolazi do sve većeg napuštanja plodoreda i prihvaćanja slobodnog ratarenja i uzgoja na tržištu najrentabilnijih kultura. Ovo je dovelo do niza poremećaja i problema u poljoprivrednoj proizvodnji i okolišu (onečišćenje tla, vode i zraka), čime se značajno povećala potreba za djelovanjem po principu provođenja i održavanja higijene tla.

Higijena tla se bavi i proučavanjem tehnoloških mjera koje na indirektni način utječu na očuvanje i zaštitu tla, te njegovu plodnost i zdravlje, kao što su npr.: hidro- i agrotehničke melioracije, očuvanje povoljne strukture, vodnog, zračnog i toplinskog režima.

Vrlo značajnu ulogu u pedohigijeni imaju biljke za zelenu gnojidbu (sideraciju), koje se u našim agroekološkim uvjetima uzgajaju kao postrni ili naknadni usjevi. Tako se npr. facelija smatra nematocidnom biljkom i ima veliki značaj u higijeni tla. Nadalje, sideracijom se značajno utječe na poticanje važnih procesa u tlu, kao što je poboljšanje vodozračnog režima, povećanje humusa, bolja pristupačnost hranjivih elemenata, povećanje biogenosti tla i dr., čime se na indirektni način značajno djeluje na higijenu tla. Uzgoj biljaka za zelenu gnojidbu pedohigijeni ima posebno značajnu ulogu jer se njenom primjenom proširuje plodored.

Pedohigijena tla bi trebala biti osnova zdravog rasta i razvoja biljaka, jer se biljke iz tla snabdijevaju vodom i hranjivim tvarima i nije nebitno u kakvom se stanju (fizikalnom, kemijskom, biološkom) tlo nalazi, kakvim je promjenama izloženo i u kojem smjeru te promjene idu (prisjetimo se nedavnih problema s bakterijom *escherichia coli*). Iako se pedohigijena prvenstveno odnosi na zdravlje tla, sve ono što ugrožava njegovo zdravlje, na direktan i indirektni način ugrožava i zdravlje ljudi.

Tlo je prirodno, uvjetno obnovljivo i nezamjenjivo bogatstvo. Osiromašenjem i uništavanjem, odnosno degradacijom tla, siromašimo i uništavamo, odnosno degradiramo mogućnost primarnog uvjeta ljudskog opstanka, proizvodnju hrane.